

AUSTERSERVIK *Pleurotus ostreatus*

OMADUSED

Seen kasvab looduses paljudel puudel: pappel, lepp, vaher, haab, saar, pöök, tamm, kask, paju. Võib kasvada ka elavate puude surnud osadel. Austerservik on üks lihtsamini kasvatatavaid seeni- saab kasvatada kändudel, puupakkudel, põhul jt. põllundus- ja metsajääkidel, paberil, kohvil ning põhupeenras koos köögiviljadega.

Austerservik on raviomadustega, alandades kolesterooli taset ja omades vähivastast toimet.

Kasvatamisel peab arvestama, et seene eosed tekitavad paljudel juhtudel allergianähte. Seenekübara värvus sõltub valgusest- vähesel valgusega valmivad tumedamad seened.

OLULINE

Seenemütseel säilib külmkapis avamata pakendis kuni pool aastat. Pakend võtta mõned tunnid enne nakatamist külmkapist välja, kuid avada vahetult enne nakatamist. Kõikides kasvatusvõtetes puutuda mütseeli desinfitseeritud kummikinnastega. Desinfitseerimiseks sobivad piiritus, tehniline piiritus (saab ehituspoodidest) või meditsiiniline desinfitseerimisvahend (saab apteegist).

Mütseel häviv temperatuuril üle 30°C. Arvestage, et teramütseel maitseb ka hiirtele.

SUBSTRAADIKS SOBIVAD MATERJALID:

põhk (nisu, rukis, kaer, oder, riis jt.)

lehtpuu saepuru ja lehtpuu puiduhakke segu (1:1)

teravili (vajab pastöriseerimisel suuremat kuumust. Kuumutada 121°C 1 tund ahjus või autoklaavis)

Alternatiivsed materjalid:

aiajäägid (oksad, lehed, muruniide, hein ilma seemneteta)

paber (kartong, ajalehed, vanad raamatud, wc paber) õhulisuse andmiseks võib lisada puiduhaket

kasutatud kohvipaks

vanad puuvillased riided

mõni segu eelnimetatud materjalidest

KASVATAMINE SUBSTRAADIL

Põhu või saepuru puiduhakke segust koosneva substraadi pastöriseerimine

Seeni saab lihtsalt kasvatada põhul või saepuru ning puiduhakke segul. Põhk ning saepuru peavad olema võimalikult värsked ning värvilt kollased, mitte hallid. Pane sobiv substraat linasest kotti, traat- või plastikkorvi

(lihtsustab hiljem kurnamist). Lisa valitud substraadile pH taseme tõstmiseks ning seeneniidistiku kasvu stimuleerimiseks ca 5% kipsi (kaltsium sulfaat- seda saab ehituspoodidest) ja/või lupja (kaltsium karbonaat- saab aianduspoodidest). Seejärel asetada kott/korv üleni suurde nõusse kuuma vette temperatuuril umbes 75°C (65-82°C). Temperatuur ei tohi ületada 82°C! See võimaldab koos heade bakterite koostöoga hoida hallitusseente kasv kontrolli all. Pastöriseerida võib metallnõudes nii pliidil kui ka ahjus. Plastiknõudes, mis kannatavad kuuma, saab pastöriseerida ka saunas. Samuti võib mässida nõu teki sisse, et hoida vajaliku temperatuuri või lisada aeg-ajalt kuuma vett, et hoida õiget temperatuuri 1-1,5 tundi.

Tõsta kott/korv veest välja, lase nõrguda. Kontrolli niiskuse taset, pigistades substraati (desinfitseeritud kötega!)- niiskuse tase on sobilik kui pigistades tuleb paar tilka vett, aga voolavat vett ei ole. Lase substraadil jahtuda 30°C-ni.

Mütseeli lisamine substraadile

Selles etapis on puhtus eriti tähtis. Desinfitseeri käed piirituse või desinfitseerimisvahendiga. Mütseeli lisamist substraadile on hea teha kahekesi - üks lisab substraati, teine mütseeli.

Võtta pikk läbipaistev kott või aukudega pesukorv (pesukorv tuleb eelnevalt desinfitseerida) läbimõõduga max. 25 cm, et vältida mütseeli kasvamisel tekkiva sisetemperatuuri tõusu üle 37°C. **Avada mütseelikott esmakordselt!** Uks paneb korvi/kotti substraati, teine iga kihi vahele väikse peotäie teramütseeli. Sule kott ning torgi kotti desinfitseeritud sukanõela otsaga iga 10 cm tagant väike auk. Kui kasutate korvi, kata see puhta kilega ning tee siis augud.

Jäta kott paariks nädalaks stabiilsele 20-24°C temperatuurile läbi kasvama.

Kui kotis on näha väiksed seenekübara algeid, tee nendesse kohtadesse kotti väike sisselõige. Seenekübarad vajavad kasvamiseks niisket keskkonda. Vett seenekübaratele mitte valada, niisutada ruumi vett õhku pihustades. Seened tuleb eemaldada keerates koos jalaga, mitte lõigata.

Saaki võib saada ühest kotist 3-4 korda. Peale ühe seene kübarate ilmumise laine lõppemist mässi kott/korv uuesti kilesse, torgi augud ning korda protsessi.

KASVATAMINE PEENRAS

Seeni saab kasvatada koos köögiviljadega, parandades toitainete kättesaadavust taimedele. Sobib ka metsa alla või aias põõsaste puude alla spetsiaalselt rajatud peenras.

Peenra asukoht:

tuulevaikne

aias: suureleheliste, niiskust vajavate köögiviljade või lillede peenras, õunapuude või marjapõõsaste all.

või metsa all: kohas, kuhu ei paista üle paari tunni otsest päikest.

käidavas kohas, et saak ei jääks märkamata

Peenra rajamine:

5 m² peenra peale kulub ca 1 kilo mütseeli

kraabi maapind kõdust mullani puhtaks

laota maha 5 cm kiht puiduhaket, puiduhakke/saepuru segu või värsket (kollast) põhku.

kasta peenart

raputa peale ühtlane kiht mütseeli, ära segamini aja

lisa veel üks kiht substraati ning mütseeli

pealmiseks kihiks jääb substraat, mille võiks katta papiga niiskuse hoidmiseks

Peenras ei tohiks olla üle 15 cm tihedaks vajunud substraadikihi. Pidevalt kontrollida peenra niiskust.

KASVATAMINE PAKUL VÕI KÄNNUL

Kasvatamiseks sobib 15-50cm lai ja 30-50cm kõrge lehtpuupakk või känd (sobivad enamik lehtpuid: haab, lepp, kask, paju, pappel, vaher, pihlakas, põök, tamm, viljapuud jms.). Parim oleks kasutada äsja moõtu lõigatud puupakku. Varem lõigatud puupakul (kuid mitte vanemal kui 4-5 kuud) peab tegema värsked lõike.

Paku või kännu nakatamine

Vahetult enne nakatamist lõigata pakult ära ca. 7 cm ketas. Puistata pakulb desinfitseeritud kummikinnastes kätega peotäis mütseeli nii, et pind oleks hõredalt ühe kihina kaetud. Üle serva maha pudenenud mütseeli mitte kasutada.

Mahalõigatud ketas paigutada tagasi mütseelile ning naelaga kinni lüüa. Nael lüüa keskkohast pisut korvale, muidu hakkab ketas lõhenema.

Nakatatud puupakk panna kilekotti ning teha sellesse nõelaga paarkümmend auku ning tuua toatemperatuurile paariks-kolmeks nädalaks läbi kasvama. Võib jätta ka õue, aga toas on kasvamiseks ühtlasem temperatuur. Kui pakk on muutunud enamuses osas valgeks (kattunud mütseeliga), eemaldada kilekott ning kaevata pakk 2/3 ulatuses

maasse, naelutatud ots allapoole.

Kändu nakatades tõmmata peale naelutamist kännule läbipaistev kilekott ning teha mõned pisikesed augud. Känd kasvab välistemperatuuril läbi aeglasemalt kuid saab pinnasest niiskust. Koti võib eemaldada kui känd on suures osas läbi kasvanud ja valgeks muutunud.

Mahakaevatud paku ning ka kännu asukoht peaks olema päikse eest kaitsitud. Näiteks metsatukk, suure põõsa- või puualune. Talvel katta pole vaja, talub külma.

Seenesaak

Mütseelil kulub olenevalt puidu kõvadusest lõplikuks läbikasvamiseks 6-12 kuud. Saaki saab 4-5 aasta jooksul ühelt pakult või kännult 20-30% paku massist.

Looduses tekivad viljakehad peale ajutist temperatuuri langust. Sama võtet võib kasutada substraadi ning paku puhul. Kui on näha, et substraat on muutunud valgeks, tõsta päevaks jahedamasse kohta. Wändu võib kasta jääkülma veega.

TOIDUKS

Austerservik on mõnusa, veidi mandlise lõhnaga hea maitsega seen. Tekstuur on kübara osas õhuline, jala osas puine. Seen ei vaja kupatamist, panna otsepannile. Parim on austerservik taiglas paneeritult, nii meenutab veidi sirmikut.

ORIENTEERUVAD KASVUTINGIMUSED:

Mütseeli läbikasvamine substraadil	
Niiskust	85-95%
Temperatuur	24°C
Päevade arv	12-21
Mütseeli läbikasvamine pakul	
Niiskust	85-95%
Temperatuur	15-24°C
Kuude arv	6-12
Seene viljakeha algmete tekkimine	
Niiskust	95-100%
Temperatuur	10-15,6°C
Valguse vajadus	1000-1500 lx
Päevade arv	3-5
Seene viljakehade moodustamine	
Niiskust	85-90%
Temperatuur	10-21°C
Valguse vajadus	1000-1500 lx
Päevade arv	4-7

info@mycoland.ee www.mycoland.ee
www.facebook.com/seenepakud
tel: 5561 5363